

TƯ TƯỞNG VÌ CON NGƯỜI VÀ TÍNH NHÂN VĂN TRONG DI CHỨC CỦA BÁC

Ths. Trần Ngọc Duyệt

Trường đại học Thủ Dầu Một Bình Dương

Tư tưởng Hồ Chí Minh là một bước phát triển mới của chủ nghĩa Mác - Lênin, được vận dụng một cách sáng tạo vào thực tiễn giải phóng dân tộc và xây dựng chủ nghĩa xã hội ở Việt Nam. Điều cốt lõi của tư tưởng Hồ Chí Minh là độc lập dân tộc gắn liền với giải quyết xã hội và giải phóng con người. Trong đó, vấn đề con người là vấn đề lớn, được đặt lên hàng đầu đồng thời là vấn đề trung tâm, xuyên suốt trong toàn bộ nội dung tư tưởng của Người.

Trước khi từ biệt thế giới này Chủ tịch Hồ Chí Minh đã để lại cho chúng ta bản Di chúc chứa đựng giá trị nhân văn sâu sắc. Di chúc của Người là sự kết tinh của tinh hoa tư tưởng, đạo đức và tâm hồn cao đẹp, giản dị của một vĩ nhân. Là văn kiện quan trọng của Đảng, nhà nước và nhân dân Việt Nam, là một phần không thể thiếu trong quá trình xây dựng, phát triển đất nước.

Nội dung thấm đượm tính nhân văn cao cả là quan điểm vì con người, triết lý nhân sinh mà Người đã dày công vun đắp trong suốt cuộc đời của mình. Ở bản viết bổ sung năm tháng 5 - 1968, công việc đối với con người là trọng tâm của mọi suy tư, là nội dung chủ yếu của bản Di chúc, Bác viết: *“Đầu tiên là công việc đối với con người”*¹.

Quan điểm vì con người của Chủ tịch Hồ Chí Minh thể hiện trong Di chúc đó là tình yêu thương bao la đối với tất cả mọi tầng lớp trong xã hội, hướng vào phục vụ con người, làm cho con người được phát triển toàn diện, để con người được làm chủ, có tự do, có cuộc sống ấm no và hạnh phúc, để con người phát huy năng lực của mình trong mọi hoàn cảnh. Quan điểm vì con người của Bác không chỉ mang tầm quốc gia mà nó mang tầm quốc tế, và thời đại.

Đầu tiên, Bác dặn toàn Đảng, toàn dân kể cả khi đất nước khó khăn nhất cũng phải quan tâm thiết thực đến những người có công với cách mạng, những người đã hy sinh và gia đình của họ. *“Chúng ta phải tìm mọi cách làm cho họ có nơi ăn chốn ở yên ổn, phải mở những lớp dạy nghề thích hợp cho họ, để họ có được hành trang cần*

¹ Di chúc của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Nxb Chính trị Quốc gia, HN. 2009, tr29.

thiết bước vào cuộc sống tự lập, tự lực cánh sinh”². Đây là nội dung mang tính nhân văn cao cả, không chỉ thể hiện lòng biết ơn, tình thương yêu mà còn thể hiện sự tin tưởng vào bản lĩnh của con người Việt Nam tàn mà không phế. Bác còn căn dặn các địa phương “*cần xây dựng vườn hoa và bia kỷ niệm để ghi sự hy sinh anh dũng của các liệt sỹ, để đời đời giáo dục tinh thần yêu nước cho nhân dân ta*”,³ tri ân những người đã nằm xuống vì tổ quốc Bác cũng muôn muôn đời con cháu ghi lòng tạc dạ. Đối với gia đình liệt sỹ đời sống khó khăn, thiếu sức lao động Đảng và Nhà nước, chính quyền địa phương “*phải giúp đỡ họ có công việc làm ăn thích hợp, quyết không để họ đói rét*”⁴.

Đối với thế hệ tương lai, lực lượng kế cận của đất nước Bác cũng dặn Đảng và nhà nước. Người nói “*Đảng và Chính phủ cần chọn một số ưu tú nhất, cho các cháu ấy đi học thêm các ngành, các nghề để đào tạo thành những cán bộ và công nhân có kỹ thuật*

giỏi, tư tưởng tốt, lập trường cách mạng vững chắc. Đó là đội quân chủ lực trong công cuộc xây dựng thắng lợi chủ nghĩa xã hội ở nước ta”⁵.

Phụ nữ là những luôn phải chịu nhiều thiệt thòi, phải đảm đương công việc gia đình và gánh vác công việc của xã hội nên Bác đề nghị Đảng và Chính phủ “*phải có kế hoạch thiết thực để bồi dưỡng, cất nhắc và giúp đỡ để ngày thêm nhiều phụ nữ phụ trách mọi công việc kể cả công việc lãnh đạo*”⁶. Bác cũng nhắc phụ nữ phải cố gắng vượt qua mọi khó khăn để vươn lên, hoàn thiện nhân cách. Đó chính là cuộc cách mạng đưa đến quyền bình đẳng thật sự cho họ.

Những người làm đường lạc lối, trộm cắp, gái điếm, buôn lậu. Bác không coi họ là thành phần xấu xa, ruồng bỏ họ. Bởi con người ta cũng có thể này, thể khác, người này người khác, nhưng tất cả đều là con cháu Lạc Hồng. Do đó, Bác yêu cầu chúng ta phải có lòng độ lượng, bao dung để “*vừa dùng giáo dục, vừa dùng pháp luật để cải tạo họ, giúp họ trở nên những người lao động lương thiện*”⁷.

Bác cũng dành tình cảm lớn lao cho những người là điểm tựa, là hậu phương cho tiền tuyến cả về tinh thần và vật chất, chịu đựng gian khổ suốt chiều dài chống giặc

2 Sdd, tr29.

3 Sdd, tr29.

4 Sdd, tr30.

5 Sdd, tr30.

6 Sdd, tr30.

7 Sdd, tr30.

cứu nước. Khi đất nước được hòa bình, Người đề nghị “miễn thuế nông nghiệp một năm cho các hợp tác xã nông nghiệp để cho đồng bào hỉ hả, mát dạ, mát lòng, thêm niềm phấn khởi, đẩy mạnh sản xuất”⁸.

Lo cho non sông đất nước sau chiến tranh được Khang trang hơn, giàu mạnh hơn, điều cốt lõi Bác vẫn nhắc lại tất cả xuất phát từ con người, giáo dục con người, đào tạo con người, phát huy sức mạnh của con người,... Đảng và Chính phủ phải làm sao lo cho con người cả về sức khỏe và trí tuệ. Người nói “Phát triển công tác vệ sinh, y tế. Sửa đổi chế độ giáo dục cho hợp với hoàn cảnh mới của nhân dân, như phát triển các trường nửa ngày học tập nửa ngày lao động”⁹.

Cả cuộc đời vì dân vì nước, khi sức khỏe đã yếu với niềm tin cách mạng thành công và một mong muốn thật gần gũi, bình dị, nhân văn “Tôi có định đến ngày đó, tôi sẽ đi khắp hai miền Nam Bắc, để chúc mừng đồng bào, cán bộ và chiến sỹ anh hùng; thăm hỏi các cụ phụ lão, các cháu thanh niên và nhi đồng”¹⁰. Tính nhân văn cao cả của người không chỉ đối với dân tộc Việt Nam, trong sự nghiệp hoạt động cách mạng của mình người không quên sự giúp đỡ của bạn bè quốc tế “tôi sẽ thay mặt nhân dân ta đi thăm và cảm ơn các nước anh em trong phe xã hội chủ nghĩa, và các nước bầu bạn khắc năm châu đã tận tình ủng hộ và giúp đỡ...”¹¹

Trong suốt cuộc đời hoạt động cách mạng của mình, Bác công hiến không tiếc sức mình cho độc lập, tự do của dân tộc, cho hạnh phúc của nhân dân đến hơi thở cuối cùng. Trước lúc ra đi Bác “chỉ tiếc là tiếc rằng không được phục vụ lâu hơn nữa, nhiều hơn nữa”¹² cho dân tộc mình. Người không hề đòi hỏi bất cứ điều gì cho riêng mình, Người dặn khi người mất “chớ nên tổ chức diếu phúng linh đình, để khỏi lãng phí thì giờ và tiền bạc của nhân dân”¹³. Ngay cả thi hài của mình Bác cũng sợ ảnh hưởng đến sức khỏe, về sinh của đồng bào, sợ tổn đất ruộng của nhân dân, tất cả thể hiện tính nhân văn sâu sắc của Người. Sâu sắc nhất, nhân văn nhất, cảm động nhất là Người muốn mãi mãi gần gũi với nhân dân, mãi mãi sống cùng đồng bào mình, Người dặn “tro thì chia thành ba phần, bỏ vào ba cái hộp sành. Một hộp cho miền Bắc, một hộp cho miền Trung, một hộp cho miền Nam”¹⁴.

Nếu không có tư duy, trí tuệ vượt trước thời đại, một triết lý nhân sinh hành động, thấm đượm chủ nghĩa nhân đạo cao cả và tư tưởng nhân văn sâu sắc thì Người

8 Sdd, tr31.

9 Sdd, tr31

10 Sdd, tr35.

11 Sdd, tr35.

12 Sdd, tr27.

13 Sdd, tr25.

14 Sdd, tr28.

đã không thể có được quan điểm vì con người, vì đồng loại mà quên cả bản thân mình như vậy.

Trong tư tưởng Hồ Chí Minh, con người được khái niệm vừa là mục tiêu của sự nghiệp giải phóng dân tộc, giải phóng xã hội, vừa là động lực của chính sự nghiệp đó. Tư tưởng đó được thể hiện rất triệt để và cụ thể trong lý luận chỉ đạo cách mạng dân tộc dân chủ nhân dân và xây dựng chủ nghĩa xã hội ở nước ta.

Thực hiện những tâm nguyện của Người, trong những năm qua Đảng và Nhà nước có nhiều chính sách chăm lo đời sống cho gia đình có công với cách mạng ngày một tốt hơn, tạo điều kiện cho những người đã hy sinh một phần xương máu của mình tham gia vào hoạt động của xã hội. Thực hiện giáo dục bồi dưỡng những người lầm đường lạc lối để đưa họ trở thành người có ích cho xã hội...

Trong sự nghiệp đổi mới đất nước hiện nay, tư tưởng đó tiếp tục được Đảng ta quán triệt vận dụng và phát triển. Con người Việt Nam đang là trung tâm trong chiến lược phát triển toàn diện; đang là động lực của công cuộc xây dựng xã hội mới với mục tiêu dân giàu, nước mạnh, xã hội công bằng, văn minh, vững bước đi lên chủ nghĩa xã hội. Thực hiện *Di chúc* thiêng liêng của Người, mỗi chúng ta phải tích cực hưởng ứng cuộc vận động “*Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh*” góp phần thực hiện tốt hơn nữa những mong muốn cao đẹp của Người.